

GENE WOLFE

MUČITEĽŮV
STÍN

KNIHA NOVÉHO SLUNCE

MUČITELŮV STÍN

The Shadow of the Torturer
Copyright © 1980 by Gene Wolfe
All rights reserved.

*Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Pavel Bakič, 2022
Cover © Zhivko P. Petrov, 2012
© DOBROVSKÝ s. r. o., 2022

ISBN 978-80-277-3373-6 (pdf)

GENE WOLFE

KNIHA NOVÉHO SLUNCE

MUČITELŮV
STÍN

F**B****S**

OBSAH

I ♦	Vzkříšení a smrt	7
II ♦	Severián	16
III ♦	Autarchova tvář	25
IV ♦	Triskele	34
V ♦	Čistič obrazů a jiní	44
VI ♦	Mistr kurátor	52
VII ♦	Zrádkyně	65
VIII ♦	Společník	77
IX ♦	Azurové sídlo	85
X ♦	Poslední rok	93
XI ♦	Slavnost	102
XII ♦	Zrádce	109
XIII ♦	Liktor města Traxu	118
XIV ♦	Terminus est	126
XV ♦	Baldanders	134
XVI ♦	Hadrárna	144
XVII ♦	Výzva	152
XVIII ♦	Zničení oltáře	160
XIX ♦	Botanické zahrady	169
XX ♦	Zrcadla otce Inira	179
XXI ♦	Chýše v džungli	188

XXII	♦	Dorkas	196
XXIII	♦	Hildegrin	203
XXIV	♦	Kvěтина zhouby	211
XXV	♦	Hostinec ztracených lásek	219
XXVI	♦	Intráda	228
XXVII	♦	Je mrtev?	235
XXVIII	♦	Karnifex	241
XXIX	♦	Agilus	249
XXX	♦	Noc	256
XXXI	♦	Mučitelův stín	263
XXXII	♦	Hra	270
XXXIII	♦	Pět nohou	279
XXXIV	♦	Ráno	285
XXXV	♦	Hethor	291
Dodatek	♦	Poznámka k překladu	303

*V tvých zracích věků tisíce
jsou večer pouhý jen
či krátká chvíle při hlidce
před prvním rozbřeskem.*

Vzkříšení a smrt

Je možné, že jsem už tehdy měl nějakou předtuchu o tom, co mě čeká. Uzamčená a rezavá brána, která před námi stála a mezi jejímiž bodci se jako horské cestičky vinuly cáry říční mlhy, mi dodnes tkví v mysli coby symbol mého vyhnanství. Právě proto jeho líčení započínám chvílemi následujícími po naší plavecké výpravě, na níž jsem se já, mučitelství učeň Severián, ocitl tak blízko utonutí.

„Strážný odešel,“ pravil můj kamarád Roche k Drottemu, který už totéž vyzozoroval sám.

Chlapec Eata nejspíše navrhl, že můžeme jít oklikou. Pozvedl hubenou pihovatou paži a ukázal na zeď táhnoucí se tisíce kroků podél chudinské čtvrti a vybíhající do kopce, kde se nakonec setkávala s vysokou kurtinou Citadely. Naznačenou cestou jsem potom kráčel – o mnoho později.

„A zkusit bez propustky proniknout přes barbakan? Uvědomili by mistra Gurloa.“

„Ale proč ten strážný vůbec odcházel?“

„To je jedno.“ Drotte zalomcoval bránou. „Eato, zkus, jestli se neprotáhneš.“

Drotte byl náš kapitán a Eata mezi železnými pruty prostrčil paži a nohu, okamžitě však bylo zjevné, že trup je nemá šanci následovat.

„Někdo jde,“ zašeptal Roche. Drotte strhl Eatu nazpět.

Pohlédl jsem zpět do ulice. Pohupovaly se tam lampy a mlha kolem nich tlumila kroky a hlasy. Byl bych se ukryl, ale Roche mě zadržel a řekl: „Počkej, vidím píky.“

„Myslíš, že se vrací strážný?“

Zavrtěl hlavou. „Moc lidí.“

„Přinejmenším tucet,“ přisvědčil Drotte.

Ještě zmáčení vodami Gyollu jsme čekali. V zákoutích mojí mysl tam roztresení stojíme dosud. Stejně jako vše, co se jeví neochvějné, tíhne k vlastní zkáze, právě ty okamžiky, které v danou chvíli působí nejpomíjivěji, posléze znovu ožívají – nejen v mé paměti (z níž se v konečném úhrnu nevytrácí nic), nýbrž také v tlukotu srdce a ježících se chlupech na zátylku, takže se probouzejí stejně, jako ráno co ráno z ryčných tónů svých vlastních polnic znovu povstává naše Společenství.

V mdlém žlutém světle luceren se brzy ukázalo, že na sobě muži nemají zbroj; měli však píky, jak správně poznamenal Drotte, a také hole a sekery. Jejich vůdce si za opaskem nesl dlouhý dvoubratý nůž. Více mě ovšem zaujal ohromný klíč visící mu na provázku kolem krku: vypadal, že by mohl pasovat do zámku brány.

Malý Eata se neklidně ošil, vůdce si nás všiml a pozvedl lucernu nad hlavu. „Čekáme, až nás někdo pustí, kmotře,“ zavolal Drotte. Byl vyšší, tmavou tvář ale k muži v čele obracel s pokorným a uctivým výrazem.

„Nejdřív za úsvitu,“ odušil vůdce nevrle. „Radši hybajte domů, mládenci.“

„Měl nás propustit strážný, ale není tu.“

„Dneska v noci se dovnitř nedostanete.“ Spočinul rukou na jílcí nože a pak pokročil blíž. Na okamžik jsem dostal strach, že ví, co jsme zač.

Drotte ustoupil a my ostatní se drželi za ním. „Kdo jste, kmotře? Vojáci ne.“

„Jsme dobrovolníci,“ odpověděl jeden z těch zbylých. „Přicházíme chránit své mrtvé.“

„V tom případě nás můžete pustit dovnitř.“

Vůdce už se od nás odvrátil. „Dovnitř půjdeme jenom my.“ Jeho klíč zaskřípal v zámku a brána se s vrznutím otevřela. Eata se jí prohnal, než ho kdokoli stihl zastavit. Kdosi zaklel a vůdce s dvěma dalšími muži se za hochem vyřítily, seč jim nohy stačily, ale byl na ně příliš rychlý. Viděli jsme, jak se jeho slámové vlasy a záplataná košile míhají sem tam mezi vpadlými hroby nuzáků a pak mizí v houštině soch o něco výše. Drotte se pokusil vyrazit za ním, ale dva muži ho uchopili za paže.

„Musíme ho najít. O vaše mrtvé vás neoloupíme.“

„Tak proč v tom případě chcete dovnitř?“ zeptal se jeden dobrovolník.

„Jdeme sbírat byliny,“ odpověděl mu Drotte. „Jsme mastičkáři, pracujeme pro lékaře. Vy nechcete, aby se nemocní uzdravili?“

Dobrovolník na něj zůstal civět. Muž s klíčem při stíhání Eaty upustil lucernu, takže zbývaly pouze dvě. V jejich přísvitu vypadal dobrovolník tupě a nevinně – předpokládám, že to byl jakýsi dělník.

Drotte pokračoval: „Určitě víte, že jisté léčivky dosahují nejvyšší prospěšnosti jen tehdy, když je za měsíčního svitu vytrhnete z půdy na hrobě. Brzy přijde mráz a všechno spálí, naši mistři nicméně potřebují zásoby na zimu. Všichni tři nám sem na dnešek domluvili vstup. Toho malého kluka jsem si na výpomoc půjčil od jeho otce.“

„Nemáte léčivky do čeho sbírat.“

Dodnes Drotteho obdivuji za to, jak se zachoval. Řekl: „Máme je vázat na sušení,“ a bez nejmenšího zaváhání vytáhl z kapsy kus obyčejného motouzu.

„Chápu,“ řekl dobrovolník. Zjevně nechápal. Přišourali jsme se s Rochem blíž k bráně.

Drotte od ní naopak ustoupil. „Když nás ty byliny natrhat ne necháte, tak abychom šli. Teď už tam toho kluka asi sotva najdeme.“

„Nikam nepůjdete. Musíme ho odtamtud dostat.“

„Dobře,“ odpověděl Drotte zdráhavě a vstoupili jsme, dobrovolníci po nás. Podle jistých mysterních učením vykonstruovala skutečný svět lidská mysl, jelikož se řídíme umělými kategoriemi, do nichž rozřazujeme věci, jež ve své podstatě nijak rozlišené nejsou, věci slabší než názvy, jež jim dáváme. Oné noci, ve chvíli, kdy jsem uslyšel, jak za námi poslední dobrovolník zavírá bránu, jsem tomuto principu intuitivně porozuměl.

Jeden muž, který dosud nepromluvil, teď řekl: „Jdu hlídat mámu. Už tak jsme ztratili strašně času. Mohli ji mezitím odnést leguu daleko.“

Několik ostatních souhlasně zamručelo a skupinka se postupně začala rozcházet, jedna lucerna zamířila doleva a druhá doprava. My se spolu se zbytkem dobrovolníků vydali prostřední cestou, již jsme při návratu k provalené zdi Citadely chodili pokaždé.

Je mi přirozeností, radostí a prokletím, že nic nezapomínám. Každé zachřestění řetězu a zahvízdnutí větru, vše, co spatřím, ucítím a okusím, mi utkví v mysli beze změny, a přestože si jsem vědom, že tomu tak není u každého, nejsem onu odlišnost s to uchopit – jako bychom zážitek prospali, když je nám ve skutečnosti pouze vzdálen. Znovu přede mnou vyvstává oněch několik kroků, které jsme ušli po bílém povrchu stezky. Bylo chladněji a chladněji, neměli jsme si čím svítit a mlha od Gyollu až teď skutečně houstla. Na borovice a cypřiše usedla hrstka ptáků, kteří s třepetáním křídel nepokojně přelétali ze stromu na strom. Vzpomínám si na dotyk vlastních dlaní, jimiž jsem si třel paže, na lucernu komíhající se opodál mezi stélami, na říční zápach, který mlha uvolnila z mé košile, a na pronikavý odér čerstvě vykopané půdy. Onoho dne jsem málem zemřel, utonul v zapleteném kořání; ona noc se pak měla stát počátkem mé mužnosti.

Padl výstřel. Nic takového jsem ještě neviděl, blesk fialové energie klínovitě rozčíslnil tmou a ta se za ním zavřela s úderem hromu. Kdesi se s třeskem zřítíl pomník. Potom ticho... v němž jako by se všechno kolem mě rozplynulo. Dali jsme se do běhu. V dálce křičely mužské hlasy. Uslyšel jsem zazvonění ocele o kámen, jako

by něčí falchion udeřil o náhrobek. Hnal jsem se po cestě, která mi byla (nebo se mi v onu chvíli jevila) naprosto neznámá, po stuze rozdrčených kostí právě tak široké, aby po ní bylo možné kráčet bok po boku ve dvojici. Vinula se do malého úvalu a v mlze jsem neviděl nic než tmavou masu památníků po obou stranách. Pak, stejně náhle, jako by mi ji zpod nohou někdo vytrhl, cesta zmizela – patrně jsem přehlédl další zákrut. Prudkou změnou směru jsem zabránil střetu s obeliskem, který jako by přede mnou vyrostl ze země, a v plné rychlosti jsem se srazil s mužem v černém plášti.

Stál pevně jako strom: střet mě složil na zem a vyrazil mi dech. Slyšel jsem, jak muž mumlavě láteří a pak ve vzduchu zašeptala jakási zbraň, již se rozehnal. Další hlas zvolal: „Co to bylo?“

„Někdo do mě vrazil. Ať to byl, kdo chtěl, už je pryč.“

Ležel jsem bez hnutí.

Jakási žena řekla: „Odkryj tu lampu.“ Její hlas zněl jako vrkání holubice, ale byla v něm naléhavost.

Muž, do něhož jsem vrazil, jí odpověděl: „To by se na nás sešypali jako smečka dhólů, madame.“

„Což se brzy sesypou tak jako tak – Vodalus vypálil. Určitě jsi to slyšel.“

„Tím je spíš zastraší.“

„Neměl jsem tu zbraň brát,“ odvětil muž, který předtím promluvil jako první. Ve své nezkušenosti jsem nerozeznal, že mluví s přízvukem exultanta. „Proti takovým jako oni by neměla být potřeba.“ Hodně se mezitím přiblížil a za malou chvíli jsem ho v mlze uviděl: byl velice vysoký, štíhlý a prostovlasý a stál blízko hřmotnějšímu muži, se kterým jsem se srazil. Třetí postava zahalená v černém zřejmě patřila oné ženě. Současně s vyraženým dechem mě opustila rovněž vláda nad končetinami, zvládl jsem se však překulit za podstavec sochy a z bezpečí na trojici znovu opatrně vyhlédnout.

Mé oči zatím přivykly tmě. Rozeznával jsem ženin srdčitý obličej a povšiml si, že se výškou téměř vyrovná štíhlému muži, kterého oslovila jako Vodala. Hřmotný muž se někam ztratil, ale

uslyšel jsem, jak říká: „Ještě provaz.“ Jeho hlas nasvědčoval, že se nenachází víc než jeden dva kroky od místa, kde se krčím, zároveň se však zdálo, že zmizel jako voda vylitá do studny. Pak jsem uviděl, jak se u dlouhánových nohou cosi pohybuje (určitě dýnko mužova klobouku), a pochopil, že přirovnání téměř přesně odpovídá: v zemi zela jáma a muž byl v ní.

Žena se zeptala: „Jak je na tom?“

„Svěží jako květinka, madame. Sotva náznak zápachu a nic, čím by se bylo třeba znepokojoval.“ S mrštností, kterou bych do něj neřekl, z jámy vyskočil. „Teď mi podejte jeden konec, lorde, druhý popadněte a vytáhneme ji hladce jako mrkvičku.“

Žena řekla něco, co jsem přeslechl, a hubený muž jí odpověděl: „Nemusela jsi s námi, Teo. Jak by to před ostatními vypadalo, kdybych já osobně nic neriskoval?“ Společně s hřmotným společníkem zasupěli a zatáhli a u nohou se jim vynořilo cosi bílého. Sehnuli se a předmět zvedli. Jako by se jich zářivou holí dotkl amšáspand, mlha zavířila, rozestoupila se a nechala proniknout paprsek zeleného měsíčního svitu. Měli mrtvolu ženy. Značně pocuchané vlasy, kdysi tmavé, obklopovaly promodralý obličej a oblečená byla v dlouhé říze z jakési světlé látky.

„Vidíte,“ řekl hřmotný muž, „zrovna jak jsem říkal, lorde, madame, v devatenácti případech z dvaceti na tom nic není. Teď ji jen dostat přes zeď.“

Sotva mu slova vyšla z úst, uslyšel jsem někoho vykřiknout. Z vrcholu úvalu sbíhali po cestičce tři dobrovolníci. „Zdržte je, lorde,“ zavrčel hřmotný muž a přehodil si mrtvolu přes rameno. „Já se postarám o tohle a dostanu madame do bezpečí.“

„Tady máš,“ řekl Vodalus. Měsíční světlo se od pistole, kterou muži podal, odrazilo jako od zrcadla.

Muž se na ni zamračil. „Nikdy jsem z toho nestřílel, lorde...“

„Vezmi si ji, možná ji budeš potřebovat.“ Vodalus se sklonil a zas se zvedl s čímsi, co vypadalo jako tmavá hůl. Pak ji se zarachtáním kovu o dřevo nahradila jasná, úzká čepel. „Do střehu!“ zvolal Vodalus.

Jako by holubice na okamžik rozkazovala arktoterovi, vzala žena hřmotnému muži pistoli z ruky a společně vycouvali do mlhy.

Trojice dobrovolníků zprvu zaváhala. Potom jeden zamířil doprava a další doleva, aby mohli zaútočit ze tří stran. Muž uprostřed, který zůstal na bílé cestičce z rozdrcených kostí, měl píku a jeden ze zbývajících sekyru.

Třetí byl vůdce, se kterým Drotte mluvil před bránou. „Co jste zač?“ zavolal na Vodala. „A co vám při Erebovi dává právo sem přijít a provést něco takového?“

Vodalus neodpověděl, ale hrot jeho meče hleděl z jednoho muže na druhého jako oko.

Vůdce zachrčel: „Všichni na něj a máme ho.“ Postupovali však vpřed váhavě, a než sevřeli obklíčení, Vodalus podnikl výpad. Jeho ostří se přede mnou v chabém světle zablesklo a uslyšel jsem, jak zaskřípělo o hlavici píky – kovové smeknutí, jako by se ocelový had plazil po kládě ze železa. Pikovník vykřikl a uskočil, i Vodalus se skokem stáhl (myslím, že z obavy, aby se mu zbylí dva nedostali do zad) a potom zřejmě ztratil rovnováhu a upadl.

To vše se odehrálo za tmy a mlhy. Viděl jsem, co se děje, muži se mi však většinou jevíli sotva zřetelnější než okolní stíny, stejně jako předtím žena se srdčitou tváří. Přesto mne cosi pohnulo. Snad mě Vodalova ochota nasadit k ochraně své průvodkyně život přesvědčila o ženině výjimečnosti; rozhodně ve mně zažehla obdiv k němu. Když jsem pak stával na chatrných popravištích kdesi na rynku, nehybně třímal *Terminus est* a u nohou mi klečel ubohý pobuda, když jsem slyšel syčivý nenávislný šepot davu a cítil podstatně nevitanejší obdiv těch, kdo nacházejí nečistou radost v cizí bolesti a smrti, mnohokrát jsem si na Vodala u hrobu vzpomněl a pozvedal pak čepel s manou představou, že následný úder povedu jeho jménem.

Jak už jsem říkal, zakopl a upadl. Jsem přesvědčený, že se tím okamžikem neocitl v křehké rovnováze jen jeho život, nýbrž také můj.

Dobrovolníci po stranách se k Vodalovi rozběhli. Neupustil však zbraň a viděl jsem, jak se jasné ostří blýsklo vzhůru, přestože stále ležel na zemi. Vybavuji si, jak mě napadlo, že by takový meč bylo krásné mít v den, kdy se Drotte stal kapitánem učňů, a jak jsem se pak Vodalovi v duchu připodobnil.

Sekerník, proti kterému bodl, se stáhl nazpět. Druhý muž máchl dlouhým nožem. V té chvíli už jsem stál na nohou a sledoval souboj přes rameno anděla z chalcedonu. Viděl jsem, jak nůž klesá a Vodalus se přetáčí tak, že ho čepel o šířku palce míjí a po jílec se zabodává do země. Vzápětí se Vodalus po vůdci rozehnal, muž však byl na jeho dlouhou čepel příliš blízko. Místo aby před ležícím protivníkem ustoupil, pustil dýku a popadl ho jako zápasník. Nacházeli se na samém okraji otevřeného hrobu – Vodalus patrně zakopl o vykopanou hlínu.

Druhý dobrovolník pozvedl sekyru a pak zaváhal. Vůdce mu překážel. Obešel ho tak, aby mu v úderu nic nebránilo, a ocitl se ani ne krok od mého úkrytu. Zatímco se přesouval, spatřil jsem, jak Vodalus vytrhl nůž ze země a zabodl ho vůdci do krku. Sekyra se pozvedla k úderu: téměř reflexivně jsem uchopil topor těsně pod hlavou a okamžitě se také ocitl v souboji – kopal jsem, pak se rozmachoval k úderům.

Zčistajasna bylo po všem. Dobrovolník, jehož zkrvavenou zbraň jsem držel, byl mrtev. Vůdce se nám svíjel u nohou. Píkovník byl pryč, jeho zbraň se neškodně povalovala přes cestu. Vodalus zvedl z trávy opodál černou hůl a ukryl do ní meč. „Kdo jsi?“

„Severián. Mučitel. Přesněji mučitelský učeň, lorde. Z řádu hledačů pravdy a kajícnosti.“ Zhluboka jsem se nadechl. „Jsem vodalarius. Jeden z tisíců, o jejichž existenci nemáte tušení.“ Ten pojem jsem předtím sotva zaslechl.

„Tumáš.“ Vložil mi něco do dlaně: drobnou minci tak hladkou, že se zdála namaštěná. Zůstal jsem stát u zhanobeného hrobu, svíral ji v ruce a díval se, jak Vodalus dlouhými kroky odchází. Mlha ho pohltila drahnou dobu předtím, než vystoupal z úvalu,

a několik chvil nato mi nad hlavou zaječel stříbrný letoun špičatý jako šipka.

Dýka se mrtvému tak či onak uvolnila z hrdla. Možná ji v agónii vytáhl sám. Když jsem se pro ni sklonil, shledal jsem, že minci stále držím v ruce, a strčil si ji do kapsy.

Považujeme symboly za výplody své mysli. Ve skutečnosti symboly plodí nás: jsme jejich stvoření, tvarovaná jejich tvrdými, určujícími hranami. Vojáci skládající přísahu dostávají minci, asími s vyraženým autarchovým profilem. Jejím přijetím na sebe berou zvláštní povinnosti a břemena vojenského života – byť by nevěděli nic o nakládání s výzbrojí, od té chvíle jsou vojáky. Tehdy jsem si té skutečnosti nebyl vědom, avšak domnívat se, že nás takové věci ovlivní, jen pokud si jich vědomi jsme, je hluboký omyl, ba se taková domněnka rovná víře v nejpokleslejší a nejpověřenější typ magie. Pouze rádobý čaroděj věří v využitelnost ryzího poznání; rozumově uvažujícím lidem je známo, že věci jednají buď samy o sobě, nebo vůbec.

Ve chvíli, kdy mi mince vklouzla do kapsy, jsem tedy neměl ani potuchy o dogmatech hnutí, v jehož čele Vodalus stál, brzy jsem se jim nicméně všem naučil, visela totiž ve vzduchu. Společně s ním jsem nenáviděl autarchii, přestože jsem netušil, co by ji mohlo nahradit. Společně s ním jsem opovrhoval exultanty, kteří nedokázali proti autarchovi povstat a upisovali mu své nejkrásnější dcery k rituálnímu konkubinátu. Společně s ním jsem pohrdal lidem pro nedostatek kázně a společného cíle. Z hodnot, jež se mi kdysi snažil předat mistr Malrubius (jenž byl v mých chlapeckých letech mistrem učňů) a jež mi nadále vštěpoval mistr Palaimón, jsem přijímal pouze jedinou: loajalitu k cechu. V tom ohledu jsem neučinil nic nesprávného – jak jsem vycítil, bylo dokonale možné sloužit Vodalovi a zůstat učitelem. Takto se počala dlouhá cesta, po níž jsem pozpátku došel k trůnu.

Severían

Paměť je mi na obtíž. Jako odchovanec mučitelů jsem nepoznal otce ani matku. Stejně tak je nepoznali ani mí bratři v učednictví. Čas od času, avšak zejména za táhlých zim, přicházejí k Umrlčím dveřím škemrat bídníci vedení nadějí, že budou do našeho starobylého cechu přijati. Často bratra dveřníka zahrnují popisy muk, jimiž se za teplo a stravu rádi odvděčí. Příležitostně na ukázkou své práce přinášejí zvířata.

Všichni jsou odmítnuti. Tradice ustavené za našich slavných dob, předcházejících dnešnímu degenerovanému věku, věku před ním i věku ještě před ním, na jehož jméno si dnes sotva vzpomenu učenci, nábor takových jako oni zapovídají. Dokonce ani v období, o němž píší a během něhož se cech smrskl na dva mistry a necelou dvacítku tovaryšů, se od těchto tradic neupustilo.

Počínaje svou nejranější vzpomínkou si vybavuji vše. V onom prvním okamžiku, který mi vytane, jsem vršil kamínky na Starém nádvoří. To leží jižně a západně od Tvrze čarodějnic a je oddělené od Velkého nádvoří. Kurtina, s jejíž obranou měl náš cech pomáhat, už tehdy stála v rozvalinách a mezi Rudou a Medvědí věží zel široký průval, kde jsem šplhával po spadáných plátech netavitelného šedého kovu a rozhlížel se přes nekropoli, jež se na tomto svahu Citadelového vrchu rozkládá.

Jako staršímu mi pak nekropole sloužila za hřiště. Za denního světla byly klikaté stezky stráženy, hlídači se však soustředili především na čerstvější hroby v nižších partiích, a jelikož věděli, že patříme k mučitelům, málokdy měli valnou chuť nás z našich zákoutí v cypřišových hájích vyhánět.

Říká se, že naše nekropole je v Nessu nejstarší. To jistě není pravda, samotná existence tohoto omylu však dosvědčuje skutečnou starobylost. Pohřby autarchů zde nicméně neprobíhaly ani v dobách, kdy byla Citadela jejich baštou, a významné rodiny své dlouhonohé a dlouhoruké mrtvé – stejně jako dnes – raději ukládaly do krypt na vlastních pozemcích. Erbovníci a optimáti z města však měli v oblibě nejvyšší svahy nejbliž u zdi Citadely, zatímco méně majetný prostý lid pod nimi dosahoval až k nejzazším okrajům, kde chudinské hroby přiléhaly těsně k obydlím lemujícím Gyll. Tak daleko, ba i zpola tak daleko, jsem ale jako chlapec zacházel málokdy.

* * *

Odjakživa jsme byli tři – Drotte, Roche a já. Později Eata, nejstarší ze zbylých učňů. Žádný jsme se mezi mučitele nenarodili, mezi mučitele se totiž nerodí nikdo. Říká se, že v dávných časech měl cech ve svých řadách muže i ženy, že přiváděli na svět syny a dcery a ti pak vyrůstali v mystériu, jako je tomu nyní u výrobců lamp, zlatníků a mnoha dalších cechů. Ymar Bezmála spravedlivý si však povšiml, jak jsou ženy kruté a jak často zacházejí v trestání dále, než nařídil, a napříště jim příslušnost k mučitelům zapověděl.

Od těch dob doplňují naše řady výhradně potomci těch, kdo nám padnou do rukou. V naší Věži matachínů se nachází přepážka, z níž ve výši mužských slabin ční jistý železný prut. Chlapec tak malý, že si pod něj mohou vzpřímeně stoupnout, vychováváme jako vlastní, a pakliže je nám předána žena v očekávání, otevřeme ji; dětem, jež se nadechnou, zajistíme kojnou, jsou-li to

chlupci. Dívky předáme čarodějnicím. Tak tomu je od Ymarových časů, a jeho časy jsou dnes již mnoho set let zapomenuty.

Žádný tudíž neznáme svůj původ. Každý by nejraději byl exultantem a osob se vznešeným rodokmenem se u nás skutečně ocitá mnoho. Jako chlupci jsme si všichni vytvářeli vlastní domněnky a pokoušeli se vymámit odpovědi ze starších bratrů mezi tovaryši. Ti však byli uzavření ve vlastní zatrpklosti a prozradili nám pouze málo. Eata si onoho roku, o němž vyprávím, na strop nad kavalcem vymaloval erb jednoho velkého severského klanu, o kterém věřil, že z něj pochází.

Co se mě týče, už dříve jsem přijal za vlastní heraldické znaky vyryté v bronzu nade dveřmi jistého mauzolea. Byla to fontána vypínající se nad vodami, loď v letu a pod nimi růže. Dveře samotné se dávno zkroutily, na podlaze se válely dvě prázdné rakve. Tři další, příliš těžké, než abych jimi dokázal pohnout, a stále netknuté, čekaly na policích u jedné zdi. Ani zavřené, ani otevřené rakve mě sem nepřitahovaly, ačkoli v otevřených jsem příležitostně lehával na zbytcích měkkého, vybledlého polstrování. Vábil mě omezený prostor mauzolea, tlusté zdivo a osamělé úzké okno rozdělené jediným prutem, a také ony proradné dveře (tak ohromně těžké), zející věčně dokořán.

Oknem a dveřmi jsem mohl, sám nespátřen, obhlížet pestrý život stromů, křovin a trav venku. Konopky a králíci, kteří prchali, pokud jsem se k nim přiblížil, mě takto neslyšeli ani necítili. Sledoval jsem, jak si dešťová kukačka dva lokty od mé tváře staví hnízdo a vyvádí dvě písklata. Vídal jsem, jak kolem se zdviženou oháňkou klušou lišky, a jednou spatřil onu obrovskou, již převyšující pouze nejvzrostlejší lovečtí psi a již lidé nazývají vlk hřivnatý: za soumraku se od pobořených čtvrtí na jihu plavně prohnala za jakýmsi nezbadatelným cílem. Karančo pro mou potěchu proháněl zmije a jestřáb na vrcholu borovice nabíral vítr rozepjatými perutěmi.

K popisu těchto zážitků, na které jsem se tolik načekal, stačí chvíle. Ani desítky let, po něž trvá saros, by nestačily, abych vypsál

vše, co pro mne jako tehdejšího otrhaného učně znamenaly. Byl jsem posedlý dvěma myšlenkami (téměř sny), díky nimž pro mě získávaly nezměrnou hodnotu. První zněla, že se v určitém nepřilíh vzdáleném okamžiku zastaví sám čas... že barevné dny, jejichž sled se už tak dlouho táhne jako kouzelníkovy svázané šátky, dospějí ke konci, že zchvácené slunce konečně vyhasne. Druhá zněla, že kdesi existuje zázračné světlo – někdy jsem si je představoval jako svíci, jindy jako fakuli –, jež zrodí život v každém předmětu, na nějž dopadne, takže listu utrženému z křoviska narostou štíhlé nohy a vlající tykadla, zatímco hrubý hnědý kartáč otevře černá očka a vycupitá na strom.

Někdy, zvláště během ospalých hodin kolem poledne, tu však mnoho k pozorování nebylo. Tehdy jsem se znovu obracel k erbovní nade dveřmi, přemítal, co se mnou loď, růže a fontána mají co do činění, a upřeně hleděl na bronzovou náhrobní plastiku, kterou jsem našel, vyčistil a umístil do kouta. Mrtvý ležel rovně natažený, oči s těžkými víčky měl zavřené. Ve světle, které pronikalo okénkem, jsem si prohlížel jeho tvář a zaobíral se svou vlastní, jež se ve vyleštěném kovu odrážela. Rovným nosem, hluboko posazenýma očima a propadlýma tvářema jsem se muži značně podobal a honilo se mi hlavou, zda měl též tmavé vlasy.

V zimě jsem do nekropole zacházel zřídka, avšak v létě jsem ve zneuctěném mauzoleu a dalších jemu podobných nacházel pozorovatelný a chladný odpočívárny. Drotte, Roche a Eata chodili také, do svého nejoblíbenějšího zákoutí jsem je však nikdy nezavedl. Sami, jak jsem věděl, také měli svá tajná místa. Při společných výpravách jsme hrobky prolézali málokdy. Zhotovovali jsme si meče z větví a sváděli bitvy přelévající se z místa na místo, házeli borové šišky po vojácích nebo na čerstvě zasypaných hrobech črtali hrací pole a utkávali se v dámě s kameny, hře na provazy a hlemýžďe a ve vrhu srdcovkami.

Zábavu jsme nacházeli rovněž v labyrintu Citadely a chodili plavat do velkého vodojemu pod Zvonovou věží. Měl klenutý strop a kolem kruhové nádrže s nekonečně hlubokou, temnou vodou se

i v létě drželo chladno a vlhko. V zimě u ní však nebylo téměř o nic nepříjemněji a měla tu neskonalou přednost, že nám byla zapovězená, takže jsme se do ní s rozkoší nenápadně vkrádali ve chvílích, kdy jsme správně měli být jinde, a nerozžínali při tom pochodně, dokud jsme za sebou nezavřeli mřížovaný průlez. A když smola vzplála plamenem, jak jen na vlhkých zdech tančily naše stíny!

Už jsem zmínil, že jsme chodili plavat i do Gyollu, který se skrže Nessos klikatí jako velký znavený had. Když se oteplilo, podnikali jsme k řece pochody přes nekropoli – nejprve nás vedly podél starých vznešených hrobek nejbliže u zdi Citadely, pak mezi marnotratnými posmrtnými příbytky optimátů, pak kamenným lesem běžných náhrobků (pokud nám nezbylo než projít kolem rozložitých strážných opírajících se o dřevce zbraní, snažili jsme se tvářit jako zosobněná počestnost). A nakonec přes prosté holé kopečky hlíny, vyznačující rovy chudých, kopečky, které se po prvním dešti propadaly v louže.

Na nejzazším dolním okraji nekropole stála železná brána, kterou jsem již popsal. Sloužila ke vnášení mrtvých, jimž byl určen chudinský hrob. Teprve po průchodu reznoucími křídly se nás zmocňoval pocit, že jsme skutečně mimo Citadelu, a že tudíž nepopíratelně porušujeme pravidla, jimiž se naše odchody a příchody mají řídit. Byli jsme přesvědčení (nebo jsme se tak tvářili), že pokud náš přestupek odhalí starší bratři, čekají nás mučidla – ve skutečnosti by nás nestihlo nic horšího než bití. Taková je shovívavost mučitelů, jež jsem posléze zradil.

Větší nebezpečí nám hrozilo od obyvatel mnohapatrových příbytků lemuujících špinavé ulice, jimiž jsme procházeli. Někdy si říkám, zda náš cech nepřetrval tak dlouho díky tomu, že na sebe strhává nenávisť lidu, a tím ji odvrací od autarchy, exultantů a armády, ba dokonce – v určité míře – od bledých kakogenů, přicházejících někdy na Urth ze vzdálenějších hvězd.

Jak se zdálo, místní obyvatelé často postřehli tytéž vnější známky, jež naši totožnost prozrazovaly strážným: příležitostně na nás z horních oken chrstli pomyje a provázelo nás rozčilené

mumlání. Strach, z něhož se tato nenávist rodila, nás však zároveň chránil. Žádnému skutečnému násilí jsme nečelili a tu a tam, pokud se rozkřiklo, že byl cechu odevzdán na milost despotický nadlesní nebo úplatný měšťan, na nás lidé pokřikovali návrhy, jak s nimi máme naložit – většinou obscénní a mnohdy neproveditelné.

Na místě, kam jsme chodili plavat, Gyoll už před stovkami let přišel o přirozené břehy a tvořil zde plochu modrých leknínů, sevřenou mezi dvěma kamennými zdmi vzdálenými od sebe dva provazce. Na několika místech vedly k řece schody, k nimž podle původního záměru měly přirážet čluny. Za teplých dní bylo každé schodiště zabrané tlupou deseti patnácti mladých rváčů. Naše čtyřčlenná skupina neměla dost sil, aby je vystrnadila, vstup nám však mladíci upřít nemohli (nebo přinejmenším nechtěli), přestože nás všichni, k nimž jsme se rozhodli připojit, nejdříve zdálky častovali výhrůžkami a poté, když jsme se vmísili mezi ně, zas nevybíravými poznámkami. Hlouček se však pokaždé brzy rozešel a až do dalšího plaveckého dne patřilo území jenom nám.

Celý tento popis jsem se nyní rozhodl zařadit, jelikož ode dne, kdy jsem zachránil Vodala, jsem se k řece už nevydal. Drotte a Roche se domnívali, že se bojím, abychom nezůstali zavření venku. Eata myslím uhodl, jak se věci mají – než se chlapci příliš přiblíží mužnému věku, často oplývají až ženskou intuicí. Mohly za to lekníny.

Osobně mi nekropole nikdy jako město mrtvých nepřípadala: vím, že její nachové růže (jež se ostatním jeví tak odporné) poskytují útočiště stovkám drobných zvířat a ptáků. Popravy, jimž jsem tolikrát přihlížel nebo je sám vykonal, nejsou než řemeslo, výsek lidských jedinců, kteří povětšinou nedosahují nevinnosti ani hodnoty dobytka. Když pomyslím na svou vlastní smrt, smrt někoho, kdo se ke mně zachoval laskavě, nebo dokonce smrt Slunce, vytane mi obraz leknínu, jeho lesklých bledých listů a azurového květu. Pod oním květem a listy se dolů do temných vod táhnou černé kořeny tenké a silné jako vlasy.

Coby mladí muži jsme oněm rostlinám nevěnovali pozornost. Rozstříkovali jsme mezi nimi vodu a splývali, odhrnovali je a nevěšili si jich. Jejich aroma do jisté míry přebíjelo puch vody. Onoho dne, kdy jsem zachránil Vodala, jsem se pod jejich listy natěsnané na hladině ponořil jako už tisíckrát předtím.

A nevyplaval. Kdovíjak jsem se ocitl v místech, kde se kořeny jevily mnohem hustší, než jsem zažil kdy dřív. Lapilo mě sto sítí současně. Měl jsem otevřené oči, nic však neviděl – pouze černou spleť kořenů. Plaval jsem a cítil, že sice mezi oněmi miliony jemných vláken zabírám rukama i nohama, avšak trup zůstává nehybný. Chytil jsem je plnými hrstmi a rval je, i rozervaná vlákna mi však nadále znemožňovala pohyb. Zdálo se, že mi plíce stoupají do hrdla a chtějí mě zadusit, jako by se o vlastní vůli mínily vydrat do vody. Touha nadechnout se, nasát onu temnou, chladnou tekutinu kolem mě, byla nesnesitelná.

Ztratil jsem pojem, kudy k hladině, a přestal si vodu uvědomovat jako vodu. Z údu mi vyprchala síla. Už jsem se nebál, přestože jsem věděl, že umírám, nebo jsem snad už zemřel. Hlasitě a velmi nepříjemně mi zvonilo v uších a dostavily se vidiny.

Mistr Malrubius, zesnulý několik let předtím, bubnoval lžící do trupu věže, aby nás probudil: to bylo ono kovové řinčení, které jsem slyšel. Ležel jsem na kavalci a nemohl vstát, přestože Drotte a Roche a mladší chlapečci už všichni vyskočili a se zíváním tápali po oblečení. Mistr Malrubius měl rozhalené roucho, takže jsem viděl povislou kůži na hrudi a na břicho, kde čas vzal svaly a tuk. Trojúhelník chlupů, který tam rostl, měl šedou barvu padlí. Pokusil jsem se na mistra Malrubia zavolat, že jsem vzhůru, ale nedokázal jsem vydat ani hlásku. Vykročil podél trupu věže a dál do něj bil lžící. Po nějaké době – jevila se mi velmi dlouhá – dospěl k průzoru, zastavil a vyklonil se ven. Věděl jsem, že mě hledá dole na Starém nádvoří.

Nedohlédl však dostatečně daleko. Nacházel jsem se v jedné cele pod vyšetřovací místností. Někde plakala žena, neviděl jsem ji však a její vzlyky mi do vědomí nepronikaly tak silně jako

drnčení, drnčení, drnčení lžíce. Zavřela se nade mnou temnota, vynořil se z ní nicméně ženský obličej, ohromný jako zelené kolo měsíce. Nepatřil oné plačící – vzlyky jsem stále slyšel a tato tvář byla poklidná, ba přímo překypovala onou krásou, jež nepřipouští téměř žádný výraz. Žena ke mně vztáhla ruce a já se rázem proměnil v ptáče, které jsem předchozího roku sebral z hnízda v naději, že si je ochočím a bude mi sedat na prstě, její dlaně totiž byly tak dlouhé jako rakve, do nichž jsem čas od času uléhal ve svém tajném mauzoleu. Uchopily mě, zvedly a poté odmrštily pryč od její tváře a znějících vzlyků, dolů do černé tmy, až jsem nakonec klesl do říčního bahna – tak jsem se alespoň domníval – a probořil se jím do hájemství černě lemovaného světa.

Stále jsem nemohl dýchat. Už jsem ani nechtěl, má hrud' samovolně neklesala a nezdvíhala se. Plul jsem, ačkoli jsem nevěděl jak. (Později jsem se dozvěděl, že mě Drotte chytil za vlasy.) Znenadání jsem ležel na chladných, slizkých kamenech a Roche, pak Drotte, pak znovu Roche mi dýchali do úst. Jako repetitivní vzory kaleidoskopu mě obklopily oči – pomyslel jsem si, že jsou Eatovy, zmnožené nějakou vadou mého zraku.

Nakonec jsem se Roche mu vymanil a vyzvracel ohromné množství černé vody. Ulevilo se mi. Byl jsem s to se posadit a znovu přerývané dýchat, a přestože jsem postrádal veškerou sílu a třásly se mi ruce, mohl jsem pohnout pažemi. Oči kolem patřily skutečným lidem, obyvatelům poříčních příbytků. Jedna žena přinesla misku jakéhosi horkého nápoje – nerozeznával jsem, zda polévky, nebo čaje, věděl jsem jen, že pálí, je mírně slaný a cítím z něj kouř. Předstíral jsem, že ho polykám, a posléze shledal, že jsem si lehce opařil rty a jazyk.

„To jsi udělal naschvál?“ zeptal se Drotte. „Jak ses zase vynořil?“
Zavrtěl jsem hlavou.

Někdo v zástupu řekl: „Úplně z vody vystřelil!“

Roche mi pomohl uklidnit roztřesenou ruku. „Mysleli jsme, že vyplaveš jinde. Že si z nás děláš legraci.“

„Viděl jsem... Malrubia...“ řekl jsem.

Jeden stařec, podle šatů od téru bárkař, uchopil Rocheho za rameno. „Kdo to je?“

„Bývalý učňovský mistr. Už umřel.“

„Takže ne žena?“ Stařec držel Rocheho, ale díval se na mě.

„Ne, ne,“ odpověděl Roche. „Žádné ženy v cechu nemáme.“

Navzdory horkému nápoji a teplému počasí mi byla zima. Jeden z mladíků, se kterými jsme občas sváděli potyčky, přinesl zaprášenou deku a já se do ní zahalil, než jsem však sebral sílu k chůzi, uběhlo tolik času, že při našem příchodu k bráně nekropole zbýval ze sochy Noci nad chánem na druhém břehu jen nepatrný černý škrábanec v poli slunečních plamenů a samotná brána byla uzavřená a zamčená.

Autarchova tvář

Teprve druhého dne dopoledne mi přišlo na mysl prohlédnout si minci, kterou mě obdaroval Vodalus. Obsloužili jsme tovaryše v refektáři, nasnídali se jako obvykle, zasedli ve třídě s mistrem Palaimónem a po krátké přípravné přednášce ho následovali do nižších pater na obhlídku práce odvedené předchozí noci.

Než však v psaní pokročím, měl bych možná lépe přiblížit ustrojení naší Věže matachínů. Leží poblíž zadní části Citadely, na západní straně. V přízemí se nacházejí pracovny našich mistrů, kde probíhají porady se zástupci spravedlnosti a dalšími cechmistry. Nad nimi se nachází naše společná místnost, přiléhající zadní stranou ke kuchyni. Nad ní je situován refektář, který nám neslouží pouze jako jídelna, ale rovněž jako sál pro různá shromáždění. Nad ním se nalézají soukromé kajuty mistrů, v lepších časech o mnoho početnějších. Nad nimi následují kajuty tovaryšů a nad nimi dormitář učňů, učebna a sled podkrovních místností a opuštěných kójí. Blízko samotného vrcholu se nachází palebný sál: zbývajícího arzenálu se máme my cechovníci za úkol chopit, pokud by Citadela čelila napadení.

Skutečná práce našeho cechu probíhá pod vším jmenovaným. Těsně pod zemí se nachází vyšetřovací místnost. Pod ní, a tedy mimo samotnou věž (místnost totiž v původním objektu sloužila

jako pohonná komora) se rozkládá labyrint žaláře. Má tři využitelná podlaží, kam se sestupuje po schodišti vedoucím jejich středem. Cely jsou holé, suché a čisté, zařízené stolkem, židlí a úzkou postelí připevněnou doprostřed podlahy.

Světla v žaláři jsou onoho pradávného typu, který údajně plane navěky, některá nicméně vyhasla. Onoho rána jsem v příšeří tamních chodeb nezakoušel sklíčenost, nýbrž radost: zde budu pracovat, až se stanu tovaryšem, zde budu pěstovat pradávné umění a vypracuji se na pozici mistra, zde položím základy k tomu, aby se našemu cechu vrátila zašlá sláva. Jako by mě tu sám vzduch halil coby deka ohřátá u jakéhosi čistě vonícího ohně.

Zůstali jsme stát přede dveřmi cely a službukonající tovaryš zachřestil klíčem v zámku. Klientka uvnitř pozvedla hlavu a vytřeštila tmavé oči. Mistr Palaimón měl na sobě roucho s lemem ze soboliny a sametovou masku, náležitosti svého úřadu. Předpokládám, že klientku vyděsily buď ony, nebo vyčnívající optický mechanismus propůjčující mistru Palaimónovi zrak. Nepromluvila, a stejně tak samozřejmě nikdo z nás nepromluvil na ni.

„Zde,“ začal mistr Palaimón svým nejsušším tónem, „máme příklad, který se vymyká rutinnímu soudně uloženému trestu a dobře ilustruje moderní postupy. Klientka byla včera večer podrobena výslechu, někteří z vás ji možná slyšeli. Před přistoupením k právu útrpnému obdržela dvacet gránů tinktury a po výkonu deset. Šoku a ztrátě vědomí dávka zabránila pouze částečně, procedura tak byla ukončena po stažení kůže z pravé nohy, jak nyní uvidíte.“ Pokynul Drottemu a ten začal rozvinovat obvazy.

„Poloviční bota?“ zeptal se Roche.

„Nikoli, plná. Klientka bývala služebná a mistr Gurloes říká, že ty mívají houževnatou kůži. Tento případ mu dává za pravdu. Došlo k jednoduché kruhové incizi pod kolenem a zachycení okraje osmi svorkami. Pečlivá práce mistra Gurloa, Odon, Menase a Eigila umožnila kompletní sejmutí od kolene až po prsty, aniž by si museli dále pomáhat nožem.“

Shlukli jsme se kolem Drotteho a mladší hoši se natlačili nejbliž, předstírajíce, že vědí, jakých bodů si všimnout. Veškeré tepny a hlavní žíly zůstaly netknuté, krev však pomalu prýštila po celé ploše. Pomohl jsem Drottemu nanést čerstvé obvazy.

Už jsme se chystali k odchodu, když vtom žena řekla: „Nevím. Cožpak ale, cožpak mi neuvěříte, že kdybych věděla, stejně to neprozradím? Odešla s Vodalem, pánem hvozdu, nevím kam.“ Venku jsem se mistra Palaimóna s předstíranou nevědomostí zeptal, kdo že Vodalus, pán hvozdu, vlastně je.

„Kolikrát jsem už vysvětloval, že neslyšíte nic, co vyslýchaný klient říká?“

„Mnohokrát, mistře.“

„A bezvýsledně. Brzy přijde den předávání masek, kdy se Drotte a Roche stanou tovaryši a ty kapitánem učňů. Takovým příkladem chceš chlapcům jít?“

„Ne, mistře.“

Drotte po mně za starcovými zády strelil pohledem, který mi prozradil, že o Vodalovi ví hodně a ve vhodnou chvíli mě poučí.

„Kdysi byli cechovní tovaryši ohlušováni. Přeješ si, aby se ty časy vrátily? Ruce z kapes, když s tebou mluvím, Severiáne.“

Do kapes jsem je zastrčil, protože jsem věděl, že tak odkloním jeho vztek, ovšem když jsem je vytáhl, došlo mi, že jsem si dosud pohrával s mincí, kterou mi předchozího večera dal Vodalus. Pro samé hrůzné vzpomínky na souboj jsem na ni zapomněl. Nyní jsem si ji mučivě toužil prohlédnout – a před upřeným pohledem zářivé čočky mistra Palaimóna nemohl.

„Když mluví klient, Severiáne, neslyšíš nic. Absolutně nic. Představ si myši: jejich pištění nenese pro člověka žádný význam.“

Přimhouřil jsem oči, abych naznačil, že si myši opravdu představuji.

Celý dlouhý, únavný výstup po schodišti do učebny jsem prahl po tom, abych se na tenký kovový kotouček mohl podívat, věděl jsem však, že pak by ho spatřil hoch za mnou (shodou okolností jeden z mladších učňů, Eusignius). V učebně, kde mistr Palaimón

drmolil nad deset dní starou mrtvolou, byla mince jako žhnoucí uhlík, podívat jsem se na ni neodvážil.

Soukromí jsem našel teprve odpoledne, ukryt v rozvalinách kurtiny, mezi zářícím mechem. S pěstí zdviženou tak, že ji osvětloval sluneční paprsek, jsem zaváhal, veden obavou, že až minci konečně spatřím, dostaví se neúnosné zklamání.

Ne že by mi sešlo na její hodnotě. Již jsem sice byl muž, peněz jsem nicméně měl tak málo, že by se mi každý peníz jevil jako jmění. Spíše běželo o to, že mince (dosud, ale patrně nikoli nadlouho opředená tajemstvím) představovala mé jediné pojítko s předchozím večerem, jediný styčný bod s Vodalem, krásnou ženou v kápi a hřmotným mužem, který se po mně ohnal lopatou, jedinou kořist z potyčky u otevřeného hrobu. Nepoznal jsem jiný život než cechovní, a ten se jevil stejně ošumělý jako má otrhaná košile, pakliže jsem ho srovnal se zábleskem exultantova ostří a ozvěnou výstřelu rozléhající se mezi kameny. To vše se mohlo otevřením dlaně rozplynout.

Nakonec jsem pohár příjemné bázně dopil do dna a podíval se. Držel jsem zlatý chrisos. Znovu jsem dlaň sevřel ze strachu, že jsem se zmýlil a jde jen o mosazný oreichalk, a čekal jsem, až znovu nabudu odvahy.

Poprvé v životě jsem se dotýkal zlata. Oreichalků jsem viděl značné množství a několik jich dokonce vlastnil. Stříbrné asími jsem zahlédl jednou či dvakrát. S chrisy jsem však byl obeznámen stejně matně jako s existencí světa za hranicemi našeho města Nesu či s kontinenty ležícími severně, východně a západně od našeho.

Tento chrisos nesl tvář, již jsem nejprve považoval za ženskou – tvář ženy s korunou na hlavě, ani mladé, ani staré, takto v citrínovém kovu však mlčenlivé a dokonalé. Po nějaké době jsem svůj poklad otočil a v tu chvíli skutečně zalapal po dechu: na rubu byla vyražena právě taková letící loď, jakou jsem znal z erbu nade dveřmi svého tajného mauzolea. Zdálo se to nevysvětlitelné – dokonce až natolik, že jsem si nad onou shodou v dané chvíli nechtěl ani lámat hlavu, natolik jistý jsem si byl, že si ji budu lámat marně.

Místo toho jsem minci znovu zastrčil do kapsy a v jakémisi transu se vydal nazpět za ostatními učni.

Nosit ji při sobě bylo vyloučeno. Jakmile se naskytla příležitost, vykradl jsem se sám do nekropole a vyhledal své mauzoleum. Ten den se zkazilo počasí: při prodírání křovím jsem se promočil a ztěžka jsem kráčet po vysoké, zestárlé trávě, poléhající již před zimou. Když jsem do svého útulku dospěl, nebyl už chladnou, lákavou jeskyní jako v létě, nýbrž ledovou pastí, v níž jsem cítil blízkost nepřátel příliš neurčitých, než aby měli jména, Vodalo-vých protivníků, kteří mě již určitě znají jako jeho zapřísáhlého přívržence. Jakmile vkročím, vyskočí a černé dveře s čerstvě nalejovanými panty za mnou přirazí. Samozřejmě jsem věděl, že to je nesmysl. Zároveň jsem však věděl, že v sobě onen pocit má díl pravdy, že se rodí z blízkosti v čase. Za několik měsíců či několik let možná dospěji do bodu, kde na mě oni nepřátelé čekají; ve chvíli, kdy jsem máchl sekýrou, rozhodl jsem se k boji, a mučitelé běžně nebojují.

V podlaze, téměř u nohou mé bronzové náhrobní plastiky, byl uvolněný kámen. Vypáčil jsem ho a vložil chrisos pod něj, načež jsem oddrmolil zaříkadlo, kterému jsem se před lety naučil od Rocheho, několik veršů ochraňujících ukryté předměty:

„Vyčkej mě tu, žádný spěch,
jenom mnou se spatřit nech,
v sklo se proměň v očích všech,
jen v mých ne.

Nehledej si skrýše další,
cizím rukám vždy cos nalži,
cizí zrak též oklam falši.
Vyčkej mne.“

Aby kouzlo skutečně zabralo, bylo příslušné místo třeba obejít o půlnoci a nést při tom umrlčí svíci, ale ta myšlenka mě